

Klimat- och
Näringslivsdepartementet

Remiss av Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa – Naturvårdsverkets slutredovisning av regeringsuppdrag med förslag till genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet i svensk rätt

Sammanfattning

Umeå kommun tillstyrker Naturvårdsverkets förslag till genomförande av EU:s nya luftkvalitetsdirektiv (EU 2024/2881). Kommunen delar ambitionen att genom skärpta gränsvärden, tydligare åtgärdsprogram och bättre informationshantering bidra till en hållbar samhällsutveckling, förbättrad folkhälsa och miljö.

För att förslaget ska fungera effektivt lokalt ser kommunen behov av tydligare integrering i den fysiska planeringen och finansieringsprinciper.

Luftkvalitet och hälsa – en lokal angelägenhet

Umeå kommun ser god luftkvalitet som ett fundament för en hållbar och trygg stadsmiljö. Luftföroreningar bidrar till allvarliga hälsoproblem och ökade samhällskostnader. Särskilt utsatta är barn, äldre och personer med underliggande sjukdomar. Kommunen välkomnar skärpta gränsvärden och bedömer att det stärker folkhälsoperspektivet i samhällsplaneringen.

Integrering i fysisk planering

Umeå kommun understryker att genomförandet av luftkvalitetsdirektivet ställer nya krav på hur luftföroreningar hanteras i kommunal fysisk planering. Det krävs två samverkande komponenter:

- **Integrerat stöd för åtgärdsprogram i översiktsplanering** innebär att luftkvalitet inte längre kan hanteras som en isolerad miljöfråga, utan måste integreras i kommunens långsiktiga strategier för markanvändning, transportinfrastruktur och bebyggelse. Det innebär att luftkvalitetsdata och analyser från modellering måste användas som underlag vid bedömning av planförslag och lokaliseringsbeslut. Kommunen behöver verktyg för att identifiera och hantera konflikter mellan exempelvis förtätning och

gränsvärdesöverskridanden, i syfte att skapa en långsiktigt hållbar och rättssäker planeringspraxis.

- **Bedömningsstöd för hur luftkvalitet ska vägas mot andra samhällsmål** är avgörande när flera planeringsintressen står mot varandra. Det gäller särskilt i stadsmiljöer där ambitioner om förtätning, mobilitet, klimatanpassning och grönstruktur ska förenas. Kommunen efterfrågar metodstöd för att göra avvägningar i plan- och tillståndsprocesser där luftkvalitet är en konkurrerande faktor, inklusive vägledning om hur normer ska tolkas i relation till barnkonsekvensanalyser, miljöbedömningar och socioekonomiska hänsyn.

För att detta ska bli möjligt föreslår Umeå kommun att Naturvårdsverket, Trafikverket och Boverket ges ett gemensamt uppdrag att utveckla vägledning, tillämpningsprinciper och digitala verktyg som konkret stödjer kommunerna i att integrera luftkvalitetsnormer i planeringssystemet.

Finansiering och kapacitet

Umeå kommun bedömer att det ökade behovet av modellering, övervakning och uppföljning kräver tydliga besked om finansieringsansvar:

- Investeringar i mätstationer och digitala system behöver samfinansieras.
- Naturvårdsverket bör få i uppdrag att ta fram en nationell finansieringsstrategi för genomförandet.

Hans Lindberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Elin Pietroni
Stadsdirektör